

Erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger af ny bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler m.v.

Ordningens formål:

Bekendtgørelsen afløser og svarer i hovedsagen til bekendtgørelse nr. 101 af 31. januar 2020 om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler m.v. Ændringer i forhold til bestemmelserne i bekendtgørelse nr. 101 af 31. januar 2020 er omtalt nedenfor under afsnittet "De foreslåede ændringer".

Tilskudsordningen er en del af den målrettede regulering, der har til formål at sikre, at der via etablering af efterafgrøder eller alternativer hertil sker en reduktion i udvaskningen af kvælstof fra markerne til de kystnære farvande.

Ordningen er delt i to faser, således at der først udbydes en tilskudsordning, hvor jordbruger frivilligt kan søge tilskud til udlægning af efterafgrøder og alternative kvælstofreducerende virkemidler i de kystvandoplande, hvor der er et behov for at reducere kvælstofudvaskningen. Det er desuden muligt at indmelde reduceret kvælstofkvote i den frivillige ansøgningsrunde uden kompensation. Rammerne for den frivillige tilskudsordning fastsættes i bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler mv.

Hvis der i den frivillige runde ikke leveres en indsats, der er tilstrækkelig til at dække indsatsbehovet i de enkelte kystvandoplande, skal der som udgangspunkt fastsættes krav om etablering af målrettede efterafgrøder. Et sådant krav fastsættes ved en særskilt bekendtgørelse i 2021.

De foreslåede ændringer

Registrerede § 3-arealer og arealer omfattet af gødskningsforbud

Efter de oprindelige bestemmelser i bekendtgørelse nr. 101 af 31. januar 2020 kan tilsagn om tilskud ikke omfatte arealer, der er registreret på det vejledende § 3-kort (vejledende kort over arealer, der er beskyttede naturtyper i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3), eller som er omfattet af gødskningsforbud som følge af krav eller servitut i medfør af anden lovgivning. Det blev ved en ændringsbekendtgørelse fastsat, at disse bestemmelser ikke skulle finde anvendelse i ansøgningsåret 2020. Der var tale om en midlertidig løsning for 2020. Baggrunden for den midlertidige løsning var stor kritik fra erhvervet af, at der ikke kunne ansøges om tilsagn på hele marker, hvor kun en lille del af marken var vejledende registreret som et beskyttet § 3-areal, medmindre jordbruger delte marken op. Erhvervets bemærkninger gik på, at der i nogle tilfælde kan være tale om upræcise indtegninger, samt at det medførte uforholdsmæssige administrative byrder at skulle dele markerne op i Landbrugsstyrelsens Internet Markkort (IMK).

For at sikre ordningens effekt vil de oprindelige bestemmelser være gældende fra 2021, dog med den ændring, at en mark kan indtegnes i IMK således, at den overlapper med § 3-kortet. De overlappende arealer anses ikke som omfattet af ansøgning om tilsagn om tilskud, og bliver automatisk fratrukket ved fastsættelse af størrelsen på den ansøgte mark. Løsningen sikrer, at ansøger ikke får ekstra administrative byrder ved at søge på marker, hvor en mindre del er registreret som et § 3-areal.

Miljøfokusområder (MFO)

Hovedreglen er som hidtil, at et ansøgt areal ikke må være anmeldt i fællesskema som et areal til opfyldelse af en forpligtelse til at udlægge miljøfokusområder. Bestemmelserne for MFO-brak og MFO-bræmmer giver dog mulighed for, at der i samme kalenderår kan etableres en tidlig sået vinterafgrøde, hvilket kan anvendes som alternativ til målrettet efterafgrøde. Der er på den baggrund indsat en undtagelse således, at hvis der for arealet søges om tilsagn om tilskud til tidligt såede vinterafgrøder, må arealet være anmeldt i fællesskema som bræmmer eller brakareal til opfyldelse af en forpligtelse til at udlægge MFO-områder.

Minivådområder

Den gældende bestemmelse har givet anledning til kritik fra erhvervet, der har påpeget, at bestemmelsen udelukker muligheden for at give tilsagn for arealer, der er omfattet af tilsagn for minivådområde i den planperiode, hvor de målrettede efterafgrøder eller alternativer skal etableres, men hvor etableringen af minivådområdet først påbegyndes på et senere tidspunkt. Bestemmelsen er foreslået ændret til, at tilsagn om tilskud for et areal er betinget af, at arealet ikke indgår i et minivådområde med omkringliggende areal, der er omfattet af tilsagn om tilskud, der er meddelt i medfør af anden lovgivning senest i den planperiode, der udløber i ansøgningsåret.

Betingelser for deltagelse i ordningen med kvotereduktion (ikke kompenseret virkemiddel)

Betingelserne er suppleret med betingelse om, at virksomheden ved udløb af fristen for indgivelse af fællesskema i ansøgningsåret skal have et efterafgrødegrundareal på mindst 10 hektar. Der gælder en tilsvarende betingelse for tilsagn om tilskud til kompenserede virkemidler.

Administrative konsekvenser af ordningen:

Landbrugsstyrelsen vurderer, at de administrative konsekvenser af ordningen vil være uændret i forhold til den tilsvarende ordning i 2020, da de foreslåede ændringer til ordningen i 2021 ikke medfører nye administrative konsekvenser for den enkelte ansøger.

Den administrative håndtering af bestemmelsen vedrørende § 3-registrerede arealer betyder, at ansøger ikke aktivt skal tegne § 3-arealer ud af den ansøgte mark. De øvrige ændringer medfører ligeledes ikke nye administrative konsekvenser.

Ordningen fortsætter generelt uændret i 2021, og skal i 2021, som i 2020 sikre en kvælstofreducerende indsats svarende til etableringen af ca. 375.000 ha efterafgrøder. Det er således forventningen, at antal ansøgere i 2021 vil være i samme størrelsesorden som i 2020.

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) har modtaget udkastet i præhøring i forhold til administrative konsekvenser for erhvervet. OBR vurderer, at bekendtgørelsesudkastet ikke medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet og har dermed ikke yderligere kommentarer.

Skatter, afgifter og subsidier:

Ordningen er finansieret via finansloven med en tilskudsramme på 190 mio. kr., og er 75 pct. EU-finansieret.

Efterlevelseskonsekvenser:

Tilskuddet udgør uændret 500 kr. pr. ha efterafgrøder, der kompenserer erhvervet for udlægning af efterafgrøder eller alternative virkemidler. Tilskudssatsen er fastlagt på baggrund af udredningen "Beregning af støttesats til målrettet regulering 2021", der er udarbejdet af Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO), hvoraf det fremgår, at den gennemsnitlige omkostning ved anvendelse af stedfaste virkemidler i målrettet regulering kan fastsættes til 500 kr. pr. ha efterafgrøder.

BNP effekter:

Ordningen er delvis national finansieret med 25 pct. af den afsatte tilskudsramme på 190 mio. kr. Dermed er der et skatteforvridningstab på 10% af 47,5 mio. kr. svarende til 4,75 mio. kr.

Adfærdsvirkninger:

Bekendtgørelsen har til formål at tilvejebringe frivillig udlægning af kvælstofreducerende virkemidler (målrettede efterafgrøder og alternative virkemidler) i 2021 til forbedring af vandmiljøtilstanden.

Afledte effekter

Ifølge Virkemiddelkataloget (DCA rapport nr. 174, 2020: Virkemidler til reduktion af kvælstofbelastningen af vandmiljøet) vurderes efterafgrøder at have en lille positiv effekt for natur og biodiversitet. Derudover medvirker efterafgrøder, kvotereduktion og andre alternativer til en reduktion af drivhusgasudledningerne fra landbruget bl.a. ved at øge kulstoflagringen i jorden og mindske lattergasudledningerne. Derudover vil efterafgrøderne sikre et dække af jorden i efteråret og om vinteren, hvilket bidrager til et reducere jorderosion. Dyrkning af efterafgrøder vurderes desuden at være gavnlig for jordbundsfaunaen.